

Η 28^η έκδοση του κριτικού κειμένου της Καινής Διαθήκης των Nestle – Aland είναι ένα εκλεκτικό κείμενο, δηλ. δεν προέρχεται εξολοκλήρου από ένα μόνο χειρόγραφο, αλλά συνδυάζει γραφές από διάφορα χειρόγραφα της Καινής Διαθήκης. Σήμερα έχουν βρεθεί περισσότερα από 5500 χειρόγραφα (αποσπάσματα ή ολόκληρα κείμενα) της Καινής Διαθήκης. Σώζονται επίσης αρχαίες μεταφράσεις στα λατινικά, συριακά, κοπτικά, και άλλες αρχαίες γλώσσες. Όλοι αυτοί οι μάρτυρες του κειμένου της Καινής Διαθήκης διασώζουν συχνά διαφορετικές γραφές του κειμένου σε διάφορα σημεία. Σκοπός των εκδοτών της κριτικής έκδοσης είναι, αφού λάβουν υπόψη αυτές τις παραλλαγές, να προτείνουν ένα κείμενο, το οποίο να πλησιάζει στο αρχικό κείμενο της Καινής Διαθήκης. Αυτό το κείμενο παραθέτουν, ενώ στο κριτικό υπόμνημα στο κάτω μέρος της κάθε σελίδας οι εκδότες σημειώνουν τις διάφορες παραλλαγές. Στη συνέχεια δίνουμε τα κυριότερα σύμβολα του κριτικού μηχανισμού της 28ης έκδοσης των Nestle-Aland.

A. Σύμβολα μέσα στο κύριο σώμα του κειμένου

[] Οι λέξεις μέσα στις τετράγωνα αγκύλες δεν είναι βέβαιο ότι υπήρχαν στο αρχικό κείμενο, οι εκδότες ωστόσο το θεωρούν πολύ πιθανό, γι' αυτό τις συμπεριέλαβαν στο κείμενο.

[] Οι λέξεις μέσα σε αυτές σίγουρα δεν υπήρχαν στο αρχικό κείμενο. Πέρασαν ωστόσο πολύ νωρίς μέσα σε αυτό και συχνά διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην ιστορία της εκκλησίας.

Βλ. για παράδειγμα το τέλος του κατά Μάρκον ευαγγελίου, 16,9-20 (σφ. 2-3 του παραρτήματος)

- Η λέξη που ακολουθεί, παραλείπεται από τους μάρτυρες που αναφέρονται στο κριτικό υπόμνημα
- \ Οι λέξεις ή προτάσεις, που βρίσκονται μεταξύ αυτών των δύο σημείων, παραλείπονται από τους μάρτυρες που αναφέρονται στο κριτικό υπόμνημα

┌ Η λέξη, που ακολουθεί, αντικαθίσταται από μία ή περισσότερες λέξεις, στους μάρτυρες που παρατίθενται στο κριτικό υπόμνημα

┐) Οι λέξεις, που περικλείονται από τα δύο σύμβολα, αντικαθίστανται από άλλες στο κείμενο των μαρτύρων που παρατίθενται στο κριτικό υπόμνημα

└ Εδώ προστίθενται μία ή περισσότερες λέξεις στο κείμενο των μαρτύρων που παρατίθενται στο κριτικό υπόμνημα

ᶜ Η λέξη ή ο στίχος, που ακολουθεί, έχει μετατεθεί στο σημείο του κειμένου που δηλώνεται στον κριτικό μηχανισμό και στους μάρτυρες που παρατίθενται (βλ. Παράρτημα, σ. 4, Ακ 6,5)

ᶜ ᶜ Οι λέξεις, που βρίσκονται μεταξύ των δύο αυτών συμβόλων, απαντούν με διαφορετική σειρά σε κάποιους μάρτυρες, οι οποίοι δηλώνονται στο κριτικό υπόμνημα. Εκεί δηλώνεται επίσης η νέα σειρά με αριθμούς που αντιστοιχούν στη σειρά των λέξεων στο κριτικό κείμενο (βλ. παράρτημα σ. 5)

Ⲁ Ⲁ Ⲓ Ⲓ ⲓ ⲓ Ⲕ Ⲕ Εάν κάποιο σύμβολο απαντά περισσότερες από μία φορές μέσα στο στίχο, τότε σημειώνεται δίπλα του είτε μία τελεία την πρώτη φορά είτε ένας αύξων αριθμός (1,2,3 κτλ.)
Ⲁ Ⲁ Ⲓ Ⲓ ⲓ ⲓ Ⲕ Ⲕ

B1. Σύμβολα στο εσωτερικό περιθώριο της σελίδας

A) Πλαγιαστοί αραβικοί αριθμοί. Πρόκειται για αρίθμηση κεφαλαίων που απαντά σε κάποια αρχαία χειρόγραφα.

B) Όρθιοι αραβικοί αριθμοί και από κάτω λατινικός αριθμός. Απαντούν στα ευαγγέλια και δηλώνουν την οργάνωση σε παράλληλες ιστορίες που πρότεινε ο Ευσέβιος Καισαρείας.

B2. Σύμβολα στο εξωτερικό περιθώριο της σελίδας

Στο περιθώριο σημειώνονται τα λεγόμενα “παράλληλα”, στίχοι δηλαδή αλλού στο ίδιο βιβλίο ή σε άλλο βιβλίο της Αγίας Γραφής, όπου απαντά μία λέξη ή φράση του στίχου.

Με όρθιους bold αραβικούς αριθμούς δηλώνονται οι στίχοι της περικοπής, και τα παράλληλά τους (αυτό συνήθως στα τρία συνοπτικά ευαγγέλια).

! Ο αναγνώστης πρέπει να ανατρέξει στο χωρίο που δίνεται και να δει και τα παράλληλά του

p: Ο αναγνώστης πρέπει να ανατρέξει στο χωρίο που δίνεται και να δει και τα παράλληλά του

s: Παραπέμπει και στον επόμενο στίχο (π.χ. Mt 4,1s = Mt 4,1-2) / ss: παραπέμπει σε περισσότερους στίχους

Σε περίπτωση που το κείμενο της Κ.Δ. στη συγκεκριμένη περίπτωση παραπέμπει σε ένα άλλο κείμενο αυτολεξεί, τότε τόσο το συγκεκριμένο παράθεμα μέσα στο κείμενο γράφεται με πλαγιαστά γράμματα όσο και η ένδειξη στο περιθώριο.

Γ. Σύμβολα στο κριτικό υπόμνημα

Γ1. Γενικά σύμβολα

- Χωρίζει τους στίχους μεταξύ τους
- | Χωρίζει διαφορετικές γραφές μεταξύ τους για την ίδια περίπτωση μέσα στο στίχο
- | Χωρίζει διαφορετικά φαινόμενα μέσα στον ίδιο στίχο
- txt* Το κείμενο όπως υπάρχει στην κριτική έκδοση του κειμένου της Κ.Δ.
- ? Η γραφή του συγκεκριμένου μάρτυρα δεν είναι βέβαιη
- p)* Η γραφή, που ακολουθεί, υιοθετήθηκε από τους μάρτυρες, που παρατίθενται, κατ' επίδραση των παραλλήλων του στίχου
- () οι μάρτυρες που βρίσκονται μέσα σε παρένθεση παρουσιάζουν μικρές διαφορές από τους υπόλοιπους μάρτυρες της διαφορετικής γραφής
- + - προστίθεται ή αφαιρείται κάτι από το μάρτυρα που ακολουθεί
- a. (ante)* Πριν
- p. (post)* Μετά
- bis* Δύο φορές. Ακολουθεί ένα σύμβολο του κριτικού μηχανισμού και αναφέρεται σε δύο λέξεις του κειμένου και τις παραλλαγές τους, οι οποίες έχουν το ίδιο κριτικό σύμβολο
- add. (addit / -unt)* Προσθήκη
- om. (omittit / -unt)* Παράλειψη
- ex. err. (ex errore)*, από λάθος του αντιγραφέα
- ex. itac. (ex itacismo)*, προέκυψε από ιωτακισμό
- h.t. (Homoioteleuton)*, παράλειψη, την οποία έκανε ο αντιγραφέας, επειδή οι λέξεις ή φράσεις είχαν το ίδιο τέλος
- id. / ead. (idem / eadem)*, οι ίδιες λέξεις
- ex lat.?* (*ex versione latina?*), η γραφή ίσως προέρχεται από τη λατινική μετάφραση
- pc (pauci)*, λίγα χειρόγραφα, εκτός των όσων αναφέρονται ονομαστικά, τα οποία όμως δε διασώζουν το εκκλησιαστικό κείμενο
- al (alii)*, κάποια χειρόγραφα (περισσότερα από όσα δηλώνονται με το *pc*), τα οποία δεν ανήκουν στον εκκλησιαστικό τύπο κειμένου
- pm (permulti)*, μεγάλος αριθμός χειρογράφων
- rell (reliqui)*, τα υπόλοιπα χειρόγραφα (συμπεριλαμβανομένων κι εκείνων του □)
- ms / mss*, χειρόγραφο ή χειρόγραφα της *vulgata*
- mg (in margine)*, μία γραφή, η οποία σημειώνεται στο περιθώριο ενός χειρογράφου
- vid. (ut videtur)*, η γραφή που διασώζεται από το μάρτυρα δεν είναι βέβαιη
- v.l. (varia lectio)*, γραφή, η οποία σημειώνεται στο χειρόγραφο ως εναλλακτική γραφή
- † γραφή η οποία είχε υιοθετηθεί στην προηγούμενη έκδοση Nestle-Aland (στην περίπτωση στην 26η) και τώρα οι εκδότες δεν την υιοθετούν

Γ2. Σύμβολα των μαρτύρων

α) Πάπυροι

Οι πάπυροι συμβολίζονται με ένα \mathfrak{P} κι έναν εκθέτη π.χ. \mathfrak{P}^{75}

β) Μεγαλογράμματα χειρόγραφα

Τα μεγαλογράμματα χειρόγραφα συμβολίζονται με τα κεφαλαία γράμματα του λατινικού αλφαβήτου, τα υπόλοιπα κεφαλαία γράμματα του ελληνικού ή με ένα αραβικό αριθμό του οποίου προηγείται το 0, π.χ. 011

Τα σύμβολα των κυριότερων μεγαλογράμματων χειρογράφων:

κ (01) Σιναϊτικός κώδικας

A (02) Αλεξανδρινός κώδικας

B (03) Βατικανός κώδικας

C (04) Παλίμψηστος του Εφραίμ

D (05, 06) Κώδικας Βέζα: D^{ea} το χειρόγραφο που περιέχει τα ευαγγέλια και τις Πράξεις των Αποστόλων,

DP, το χειρόγραφο που περιέχει τις παύλειες επιστολές

Το c ως εκθέτης δηλώνει κάποιον από τους πρώτους διορθωτές του χειρογράφου (π.χ. B^C), ο * δηλώνει τον πρώτο αντιγραφέα του κειμένου (B*), οι αριθμοί ως εκθέτες δηλώνουν τους διορθωτές του χειρογράφου.

γ) Μικρογράμματα χειρόγραφα

Συμβολίζονται με αραβικούς αριθμούς (χωρίς το μηδέν ως πρόθεμα)

Συνήθως τα σημαντικότερα μικρογράμματα χειρόγραφα αναφέρονται με το όνομα της οικογένειας, στην οποία ανήκουν f+ ένας αριθμός ως εκθέτης

Δύο είναι σημαντικότερες οικογένειες:

f¹: 1, 118, 131, 209, 1582 - ευαγγέλια, Πράξεις των αποστόλων, παύλειες επιστολές

f¹³: κυριότερο χειρόγραφο ανάμεσά τους το 13 - ευαγγέλια

δ) εκλογάδια (λεξιονάρια)

Συμβολίζονται με το l και ένα αριθμό, π.χ. l 1224

ε) Εκκλησιαστικό κείμενο (Majority text / textus receptus)

Συμβολίζεται με το \mathfrak{M}

στ) Αρχαίες μεταφράσεις

it: itala

vg: vulgata

latt: όλες οι λατινικές μεταφράσεις

lat: μέρος των λατινικών μεταφράσεων (συμπεριλαμβανομένης και της vulgata)

sy: συριακές μεταφράσεις

sy^c: συριακή κουρετώνειος

sy^p: συριακή peshitta

sy^{ph}: συριακή φιλοξένειος

sy^h: συριακή ηρακλειανή

sy^s: συριακή σιναϊτική

ac: αχιμική

bo: μποχαϊρική

mae: μεσοαιγυπτιακή

sa: σαχιδική

arm: αρμενική

geo: γεωργιανή

got: γοτθική

aeth: αιθιοπική

Slav: σλαβική

ζ) Λατινικά χειρόγραφα

Συμβολίζονται με ένα μικρό γράμμα της λατινικής αλφαβήτου

Παλαιά Διαθήκη

Gn	Γένεσις
Ex	Έξοδος
Lv	Λευιτικόν
Nu	Αριθμοί
Dt	Δευτερονόμιον
Jos	Ιησούς του Ναυί
Jdc	Κριτές
Rth	Ρουθ
1 Sm	1 Σαμουήλ (Ο΄: 1 Βασιλειών)
2 Sm	2 Σαμουήλ (Ο΄: 2 Βασιλειών)
1 Rg	1 Βασιλειών (Ο΄: 3 Βασιλειών)
2 Rg	2 Βασιλειών (Ο΄: 4 Βασιλειών)
1 Chr	1 Χρονικών (Ο΄: 1 Παραλειπομένων)
2 Chr	2 Χρονικών (Ο΄: 2 Παραλειπομένων)
Esr	Έσδρας (Ο΄: 2 Έσδρας 1-10)
Neh	Νεεμίας (Ο΄: 2 Έσδρας 11-23)
Esth	Εσθήρ
Job	Ιώβ
Ps	Ψαλμοί
Prv	Παροιμίες
Eccl	Εκκλησιαστής
Ct	Άσμα Ασμάτων
Is	Ησαΐας
Jr	Ιερεμίας
Thr	Θρήνοι Ιερεμίου
Ez	Ιεζεκιήλ
Dn	Δανιήλ
Hos	Ωσηέ
Joel	Ιωήλ
Am	Αμώς
Ob	Οβδιού
Jon	Ιωνάς
Mch	Μιχαίας
Nah	Ναούμ
Hab	Αββακούμ
Zph	Σοφονίας
Hgg	Αγγαίος
Zch	Ζαχαρίας
Ml	Μαλαχίας

Καινή Διαθήκη

Mt	κατά Ματθαίον
Mc	κατά Μάρκον
L	κατά Λουκάν
J	κατά Ιωάννην
Act	Πράξεις των Αποστόλων
R	προς Ρωμαίους
1K	Α΄ προς Κορινθίους
2K	Β΄ προς Κορινθίους
G	προς Γαλάτας
E	προς Εφεσίους
Ph	προς Φιλιππησίους
Kol	προς Κολοσσαείς
1Th	Α΄ προς Θεσσαλονικείς
2Th	Β΄ προς Θεσσαλονικείς
1T	Α΄ προς Τιμόθεον
2T	Β΄ προς Τιμόθεον
Tt	προς Τίτον
Phm	προς Φιλήμονα
H	προς Εβραίους
Jc	Ιακώβου
1P	1 Πέτρου
2P	2 Πέτρου
1J	1 Ιωάννου
2J	2 Ιωάννου
3J	3 Ιωάννου
Jd	Ιούδα
Ap	Αποκάλυψη

Συντομογραφίες Πατέρων που παραθέτουν κείμενα της Κ.Δ. και χρησιμοποιούνται ως μάρτυρες στο κριτικό υπόμνημα

Ambr	Αμβρόσιος	GrNy	Γρηγόριος Νύσσης
Ambst	Αμβροσιαστής	Hipp	Ιππόλυτος
Bas	Βασίλειος Καισαρείας	Ir	Ειρηναίος
Cass	Κασσιόδωρος	Ju	Ιουστίνος
Chr	Ιωάννης Χρυσόστομος	Mcion ^{T/E/A}	Μαρκίων κατά τον Τερτυλλιανό / Επιφάνιο / Αδαμάντιο
Cl	Κλήμης Αλεξανδρείας	Or	Ωριγένης
Cyp	Κυπριανός	Polyc	Πολύκαρπος Σμύρνης
Cyr	Κύριλλος Αλεξανδρείας	Spec	Speculum, Ψ-Αυγουστίνος
CyrJ	Κύριλλος Ιεροσολύμων	Tert	Τερτυλλιανός
Didache	Διδαχή		
Did	Δίδυμος Αλεξανδρείας		
Eriph	Επιφάνιος		
Eus	Ευσέβιος Καισαρείας		